

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

South-Eastern Finland
University of Applied Sciences

PLEASE NOTE! THIS IS A PARALLEL PUBLISHED VERSION / SELF-ARCHIVED VERSION OF THE ORIGINAL ARTICLE

This is an electronic reprint of the original article.

This version may differ from the original in pagination and typographic detail.

Author(s): Hoikkala, Tommi; Kiilakoski, Tomi; Ronkainen, Jussi

Title: Ensimmäinen jälkisana: Autereeseen lipuva tilatyö?

Version: Publisher's PDF

Please cite the original version:

Hoikkala, T., Kiilakoski, T., Ronkainen, J. (2021). Ensimmäinen jälkisana: Autereeseen lipuva tilatyö? Mitä Jyväskylä tarkoittaa? : Nuorisotyön yhteisötietokirja. Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 234, 377–389.

HUOM! TÄMÄ ON RINNAKKAISTALLENNE

Rinnakkaistallennettu versio voi erota alkuperäisestä julkaistusta sivunumeroiltaan ja ilmeeltään.

Tekijä(t): Hoikkala, Tommi; Kiilakoski, Tomi; Ronkainen, Jussi

Otsikko: Ensimmäinen jälkisana: Autereeseen lipuva tilatyö?

Versio: Publisher's PDF

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Hoikkala, T., Kiilakoski, T., Ronkainen, J. (2021). Ensimmäinen jälkisana: Autereeseen lipuva tilatyö? Mitä Jyväskylä tarkoittaa? : Nuorisotyön yhteisötietokirja. Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 234, 377–389.

Ensimmäinen jälkisana: Autereeseen lipuva tilatyö?

Tommi Hoikkala, Tomi Kiilakoski & Jussi Ronkainen

Tämän kirjan johdannossa käytiin pieni Jaakobin paini tilatyön ja kohdennetun nuorisotyön suhteesta. Se hahmotetaan murrosteeman kautta. Yhteiskuntakehitys, koulutuspolitiikka, työvoimapolitiikka ja monet muut nuorisotoimialan ulkopuolella jylläävät kehityskulut muotoilevat toimialaa niin, että toimialan tehtäväkenttään nousee vahvasti koulutusväylien siirtymiin ja työmarkkinoiden toimintaan liittyviä toimenpidekokonaisuuksia. Ensin murroksia pohditaan siten, miten ne ovat ilmaantuneet pitkin 2000-lukua kansalaisten ja asiantuntijoiden eteen. Nimetään se vaikka näin: robotisaatio ja uuden työn patologiat. Sitten kääntyy katse jyväskyläläisen nuorisotyön lähihistoriaan. Aika pitkään viivytään Antti Kolun briefaamana 1990-luvun romahduksessa. Taustalla on lama ja 1990-luvun rakennemurros. (Kolu kyllä muistuttaa, että Jyväskylässä sössittiin lisäksi itse.) Sinne paikannetaan perinteisen ja kohdennetun nuorisotyön ristiriita. Stoori jatkuu kuvauksena siitä, miten nuorisotyö palaa Jyväskylässä lopulta saman hallinnollisen teltan alle. Ja myös ihastellaan, kuinka neuvokkaasti kaikki kuitenkin kävi. Sitten väitetään, että tuo ristiriita on kuitenkin ollut läsnä ja on edelleen tuottamassa dynaamista kehitystä. Sanotaan siis, että kyse on kehityksellisestä ristiriidasta. Tilatyö ei katoa, se löytää uusia muotoja, se voi jopa olla seinätöntä nuorisotyötä (Kuokkala) tai pakuun pakkautuvaa nuorisotyötä (Äänekoski) tai hybridihommaa keskustassa (Veturitalit & Bostari).

Silti minä kirjoittajana ja edellisen kappaleen passiiviverbin liikuttajana jotenkin halusin varmistaa asiaa. Aistin myös tulevaisuuden kehitystä. Käytin pirautta kaverille -metodia. Laitoin (16.3.2021) sähköpostin Tomi Kiilakoskelle, hän on kollegani Nuorisotutkimusverkostossa ja Jussi Ronkaiselle, Juvenian (Xamk) tutkimusjohtajalle.

Seuraa editoitu ja yhteenkoottu sähköpostidialogi.

Kirjoittelen Mitä Jyväskylä tarkoittaa? -kirjaan johdantoa. Olen esittänyt teesin, että nuorisoala painottuu ja jossain jopa absorboituu (imeytyy) kohdennetuksi nuorisotyöksi. Mutta samalla ennalta ehkäisevän ja korjaavan työn raja on huokoistunut. Tilatyö on lipumassa jonnekin.

Haluan tarkistaa teiltä kummaltakin tämän tulkinnan: Jatkoteesini on, että tilatyön lipuminen ilmenee myös siten, että toimialalla ei enää tehdä tehokasta tilatyöhön liittyvää kehitys- ja tutkimustoimintaa. Tämä on intuitioni.

Miten kommentoisitte? Voitteko vahvistaa havainnon?

Tilatyön lipuminen on minulle murroksen ilmentymä, sosiologinen havainto.

Ensin vastasi Jussi Ronkainen:

Juveniassa varsinainen nuorisotyön tutkimus on aika tuoretta. Tällä hetkellä tehdään tutkimusta mm. kohdennetun, etsivän ja työpajojen alueellisesta yhdenvertaisuudesta; verkkonuorisotyön/digitaalisen nuorisotyön muodoista ja vaikutuksista; ja esim. koronan vaikutuksista nuorisotoimialaan. *Nuorisotyö¹ kouluissa ja oppilaitoksissa* on osken² kautta iso tema, mutta siinä tutkimus on enemmän Nuorisotutkimusseuran harteilla. Tilatyö on jotenkin läsnä, kun kehitämme kunnallisen nuorisotyön tiedontuotantoa ja dokumentointia, mutta *tilatyö ei ole itsenäinen kehittämisen tai tutkimuksen kohde*. Ja Ohjaamot tietysti ovat tietysti olleet kuvioissa mukana jonkun aikaa.

Eli kyllähän nämä jo osin *kertovat siitä, mitä pohdit – meillä ei ole perusrahaa, joten teemme korostetusti sitä mitä rahoittajat pyytävät / pitävät tärkeänä* ja tutkimus, arviointi jne. painottuvat näihin.

Konsultoin tästä teemasta meidän kiihkeimmin seuraavia ja pohtivia – Marja Moisala ja Essi Helin.

Senkin pohjalta sanoisin, että tilatyö on lipunut erityisesti jalkautuvaan/seinättömään työhön, erilaisiin nuorten ympäristöihin tilatyön kustannuksella.

1 Kursivoinnit minun, tässä kohdassa ja jatkossa tässä luvussa. Ne ilmaisevat mielestäni olennaisia seikkoja suhteessa asettamiini kysymyksiini.

2 Osaamiskeskus Nuoska – Nuorisotyö kouluissa ja oppilaitoksissa, jota Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun nuorisoalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Juvenia koordinoi. <https://www.xamk.fi/tutkimus-ja-kehitys/osaamiskeskus-nuoska-nuorisotyö-kouluissa-ja-oppilaitoksissa/> (Luettu 6.4.2021.)

Essi Helin:

”Näkyviä syitä tähän ihan pelkän oman kokemuksen pohjalta on tilatyön vaikuttavuuden ja vaikutusten osoittamisen heikkous. Kävijämäärät ovat aina pieniä suhteessa alueen nuoriin, pienryhmätoimintaa ei osata sanoittaa osaksi tilatyötä ja tilatyön maine voidaan helposti nähdä epämääräisenä ja tavoitteettomana hengailuna. Samoin rahoitus painottaa muita nuorisotyön työmuotoja, jolloin tilatyö on jäänyt selkeästi valtakunnallisen kehityksen ulkopuolelle.”

”Mutta se on varmasti totta, että tilatyö omana nuorisotyön muotona heikkenee ja lipuu näihin muihin muotoihin; ynnä että panostetaan suoraan etsivään ja työpajoihin rahoituksen kautta.”

Tomi Kiilakoski vastasi seuraavasti:

Kuvaamasi kehityskulku on muuten dokumentoitu Kuntaliiton julkaisemassa selvityksessä (Kalliomaa & Ahonen-Walker 2019). Sen mukaan jo vuosina 2015–2018 nuorisotilojen määrä putosi 900:sta lukuun 816. Prosentuaalisesti pudotus on ollut hurjaa. Ilmeisesti suurimmillaan tilojen määrä oli 1 100 80-luvun lopulla (muistinvaraisesti). Se, mikä Jyväskylässä on tapahtunut paikallistasolla, on siis käynnissä myös valtakunnassa.

Tämä siis on kiistatonta. *Sen sijaan en ole varma, voidaanko sanoa, että tiloja koskeva kehittämistoiminta tai tutkimustoiminta on vähentynyt.* Nimittäin tutkiessani tiloja silloin ensimmäisessä Kanuuna-tutkimuksessa monet työntekijät ovat ilahuneita siitä, että lopultakin tiloihin kiinnitetään huomiota, kun painopiste oli ollut erilaisissa hankerahoilla tehtävissä toiminnoissa. Samaan aikaan tietysti auditointimalli kehitti tilatyötä. Ja osaamiskeskustutkimuksessamme³ olemme yhdessä Lappeenrannan ja Etelä-Karjalan kuntien kanssa kehittäneet kyselyä nuorisotalojen käyttäjille. *Eli toisaalta kehittämisprojekteja on, ja toisaalta jonkinlainen kokemus, että jo pitkäkestoisesti huomion pääpaino on ollut jossakin muualla – nuorisotaloihin ei saa hankerahaa, ja ehkä tämäkin ohjaa kehitysorientoituneet työntekijät muualla.*

Kaivoin tässä, miten kirjoitin *Tutkijat ja nuorisotyö liikkeellä* -teoksessa tästä aiheesta (Kiilakoski 2011, 157–159). Tämä aika tarkalleen 10

3 Osaamiskeskus Kanuuna – Nuorisotyö kunnissa. <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/hankkeet/osaamiskeskus-tutkimus> (Luettu 6.4.2021.)

vuotta sitten kirjoitettu teksti osoittaa, ettei voida sanoa, että aiemmin olisi jotenkin ollut enemmän kehittämistä.

[Seuraa pitkä lainaus, tämän kappaleen jälkeen. Huomionarvoista on, että jo kymmenen vuotta sitten tilatyön tila on ollut perusteellisen tutkimuksen kohteena. Lainaus sisältää painavaa asiaa, joten pamautan sen tähän kokonaisuudessaan, pituudestaan huolimatta. Kuvatussa hankkeessa oli mukana 16 kuntaa. Hieman alkaa hiipiä mieleeni, olenko kysymykselläni keksinyt pyörää uudelleen, koska kysymys on asetettu jo kymmenen vuotta sitten. Toisaalta näyttää siltä, että sitä ei ole ratkaistu ja se on edelleen relevantti, koska tilatyö on kunnallisen nuorisotyön ja yleisemminkin nuorisotyön fundamentti eli perusta. Kiinnitän myös huomiota siihen, että kollegani Tomi puhuu talotyöstä ja minä käytän termiä tilatyö. Ja tarkoitamme samaa asiaa. Oletan.]

Tomi Kiilakoski jatkaa:

Työntekijöillä oli hankkeen⁴ aikana yleisesti sellainen kokemus, että talotyö on saanut toimia melko rauhassa viimeiset vuodet ilman, että sitä olisi kehitetty hankkein tai että kunnat olisivat panostaneet suuria summia sen kehittämiseen. Talojen peruskustannukset vaativat isohkon osan kunnallisen nuorisotyön vuotuisesta budjetista. Laajentunut verkkonuorisotyö, kunnallinen osallisuustoiminta, nuorten tieto- ja neuvontapalvelut, etsivän nuorisotyön uusien muotojen löytäminen tai vaikkapa muu kohdennettu nuorisotyö on ollut kehittämisen keskiössä.

Talotyö on saanut olla paikallaan, perusnuorisotyön aseman säilyttävänä toimintana, johon ei ole investoitu kehitysresursseja. Tämä tulee ongelmaksi viimeistään siinä vaiheessa, kun ryhtyy pohtimaan, millä tavoin talotyö on kytkeytynyt yllä kuvattuihin nuorisotyön uusiin suuntiin. *Kunnissa talotyön yhteydet muihin nuorisopalveluiden järjestämiin toimintoihin ovat jääneet verrattain ohuiksi.* Tilannetta voikin kuvata niin, että talotyö on toiminut pitkälti irrallaan muista nuorisopalvelujen kehityssuunnista. *Talotyön kehittämisessä onkin tarkasteltava, miten nuorisotalo toimii seinien sisällä, mutta myös kysymyksinä talotyön suhteesta kuntalaisiin,*

4 Hankkeessa oli mukana 16 Kanuuna-kuntaa (Kiilakoski 2011, 155).

muihin nuorisotyön muotoihin, muihin nuorille tarjottaviin palveluihin ja nuorisotyön kokonaisuuteen. Kehittämisen kenttä on laaja.

Talotyöhankkeen lähtökohtana oli yhtäältä kaikkien *jakama yhteinen käsitys siitä, että toimintaa oli syytä lähteä kehittämään*. Yhteinen näkemys koski kehittämistarvetta, mutta kehittämisen sisällöstä ei ollut konsensusta. Kaikki olivat yhtä mieltä siitä, että on tarpeellista kiinnittää huomiota talotoimintaan ja että talotoiminta sekä ansaitsisi että *tarvitsisi oman kehittämishankkeensa*. Erimielisyyttä oli jonkin verran siitä, mitä talotoiminnan kehittäminen sitten oikein tarkoittaisi. Onko siinä kyseessä nykyisen toiminnan pieni muutos vai vaaditaanko radikaalisti erilaisia uusia toimenpiteitä, joilla *vanhan perustoiminnan oheen luodaan uusia rakenteita*? Kannat vaihtelivat näkemyksistä, joiden mukaan talotoiminnan perusidea kantaa pitkälle tulevaisuuteen. Heille kyse on vain pienestä *hienosäädöstä* rakennuksen puitteisiin:

”Toiminta-ajatus toimii edelleen: maailma on muuttunut ja sen myötä nuorten aikuisen tarve on vain lisääntynyt.” (Ennakkotehtävä 21.10.2009.)

Toisten mielestä *nuorisotalot kaipaavat rajua uudistusremonttia, ellei peräti purkutuomiota*:

”Tilojen sijoittelu, varustetaso, perinteiset toimintakonseptit ja henkilökunnan tehtäväkuvat ja osaaminen, johtaminen mukaan lukien, ei vastaa moneltakaan osin nuorten toimintaympäristön ja tarpeiden nykytilaan ja muutoksiin.” (Ennakkotehtävä 16.10.2009.)

Ammattikunnan omassa visiossa talotoiminnalla nähtiin arvoa, mutta oltiin varsin erimielisiä siitä, mikä talojen lopullinen merkitys nuorisotyön instrumenttina oikein on ja minkälainen niiden painoarvo tulee olemaan *tulevaisuuden nuorisotyössä*.

Eri kannat tuovat esille sen, *ettei talotyöstä ole yhtenäistä ja jaettua käsitystä*. Kun toimintaa ei ohjaa mikään vahva teoreettinen raami, keskustelu poimuttuu, sävyttyy ja saa eri merkityksiä sen mukaan, mistä näkökannasta kukin talotyötä katsoo. Lähtökohtaa voikin kuvata, että nuorisotalotyössä on selkeitä yhteisiä piirteitä, mutta näistä yhteisistä piirteistä huolimatta toiminta ei ole Suomen isoissa kunnissakaan aivan niin homogeenistä kuin voisi kuvitella.

Tavallaan koko hankkeen keskeisenä ongelmana oli, millä tavalla voidaan kehittää toimintoa, jolla on pitkä traditio, mutta joka ei vält-

tämättä kaikilta osin ole tiedettynä. *Talotyön luonne on itsestään selvästi perustyötä, se on jotakin, mikä oletetaan tiedetyksi.* Samanaikaisesti siitä saattaa olla hankala puhua – *puuttuu käsitteitä, ja niiden puutteen myötä puuttuvat keinot kommunikoida talotyöstä sellaisille ihmisille, jotka eivät talotyötä tunne.* Talotyö nojaa enemmänkin perinteeseen kytkeytyvään tietoon, joka sitten ohjaa käytäntöä. *Hiljainen tieto on luonnollista, kaikkia yhdistävää tietoa.* Voidaan olettaa, että ”kaikkihan tämän tietävät”. Se on tietoa, johon ihmiset käytännöissään ja toiminnassaan nojaavat (Onnismaa 2008, 129). Talotyöntekijät osaavat varsin vahvasti toimia taloillaan, mutta tämän toiminnan aukaiseminen sanallisessa muodossa saattaa olla hankalaa. Ammattikuntaa yhdistää se, että kaikki jakavat tämän saman hiljaisen tiedon ja pystyvät toimimaan sen varassa.

Vastasin näin:

Tomin havainto tunnuslukuineen – koulu nuorisotyön merkittävänä toimintaympäristönä on aika dramaattinen kuvio, jos ajattelee 1970- ja 1980-luvun asettamuksia (varmaan myös 1990-luku voidaan lukea siihen). Sen mukaan *nuorisotyön universalistinen kaikille suunnattu ennalta ehkäisevä perusmuotti: rentoa kohtaamista teinien kanssa niiden vapaa-ajalla, muiden instituutioiden sivussa.* Nuorisotyö ansarina. Tämä alkaa olla tuulen viemää. Mutta mitäs tässä, niin muuttuu maailma Eskoni⁵. Jyväskylässä on ollut kiintoisaa myös se, että koulunuorisotyön lähtöpisteet ovat yleensä olleet tilatyön alueilla. Tätä on siis alueellinen nuorisotyö siellä nykyään. Ei muurauduta omaan bunkkeriin nuorisotalolla. Sieltä nuorisotalalta on sitten kurkotettu kouluun. Jännittäviä kehityskulkuja, jotka ovat tapahtuneet usein käytäntöprosessien kautta ilman mitään suurempaa koko nuorisotoimen ja kentän omaa artikulaatiota, suomeksi tehtävänmäärittelyä. Mutta kuitenkin ohjelmapolitiikan katveissa⁶.

[Lisäys: Jyväskylä ja keskisuomalainen nuorisotoimen kenttä oli aktiivinen koulunuorisotyön⁷ palauttamisessa toimialan toimintamalleihin. Maisa Sarha – jo tämän kirjan johdannossa mainittu henkilö⁸ – näyttäisi olleen

5 Kivi 1999, 8.

6 Esimerkiksi OPM 2007.

7 Vai pitäisikö muotoilla ”nuorisotyötä koulussa” (vrt. Sarha 2005).

8 Hän oli Jyväskylän vapaa-aikatoimen apulaisjohtaja, joka vastasi nuorisotyöstä. Hän irtisanoutui syyskuussa 1991 virastaan ja siirtyi Suolahden opistoon lehtoriksi.

keskeinen nuorisotyö koulussa -suuntauksen virittelijä. Humakin silloisen Suolahden koulutusyksikön piirissä käynnistettiin nuorisotyötä koulussa -hankkeita (jo) 2000-luvun alussa (Sarha 2005; Kuivakangas 2009, 90). Ne ilmaantuivat myös Katariina Soanjärven vetämään Kannuste-hankkeeseen (Soanjärvi 2008). Kannattaa mainita myös *Uusiutuva koulu ja nuorisotyö* -hanke (Kolehmainen & Lahtinen 2014). Jos haluat, parahin lukija, tutkailla aihetta enemmän, Tomi Kiilakosken kirja (2014) on hyvä yleisesitys. Enkä malta olla tuikkaamatta maailman tietoisuuteen tätä vaatimatonta kehittämisretkeäni Jyrki Laineen kanssa (NB! kehittävä etnografia – katso johdanto) erääseen päijäthämäläiseen kaupunkiin, tekonimeltään Hirvilä (Hoikkala & Laine 2017). Kati Soanjärvi nostaa esille tämän kirjan artikkelissa tärkeän havainnon nuorisotyön lähentymisestä kasvatukseen. Jyväskylässä se ollut paitsi toiminnallista, myös organisatorista.]

Tomi Kiilakoski jatkaa:

Huikkaan vielä, että nuorisotyön näkökulmasta tuo *siirtymä* – joka siis on tapahtumassa – tarkoittaa myös ikäryhmän painottumista nuoria aikuisia kohden, tuo siihen enemmän yksilötyön elementtejä ja muuntaa myös moniammatillisten verkostojen toimintaa.

Ja kannattaa tietysti pohtia myös laajan kohdennettu/universaali-siirtymän ohella sitä, että *koulu on jo tuon Kuntaliiton 2019 tutkimuksen mukaan tilojen jälkeen toiseksi tärkein nuorisotyön toimintaympäristö*. Tämä on tietysti erilainen työote kuin ryhmämuotoinen, vapaamuotoinen, toiminnallisuuden ja rentouden tai kasvatuksen ja oleilun mahdollistama tilatyö. Tällä hetkellä eletään kiinnostavaa tilannetta, kun *koronan jälkitoimia rahoitettiin nuorisotyön kokonaisresursseihin nähden merkittävällä satsauksella*. Avien mukaan tämän tavoitteet ovat seuraavia, kopioin tuohon alle. On helppo nähdä, että *tässä on puhetapojen muutosta suhteessa tilatyöhön*. Käytäntöarkkitehtuurien ennakkoehdot näyttävät olevan jonkinlaisessa liikkeessä.

”Kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävän nuorisotyön avustuksella tuetaan nuorisotyön keinoin nuorten koulunkäyntiä koronaepidemian aikana. Avustuksella palkataan nuorisotyöntekijöitä, jotka ovat nuoria varten kouluissa ja oppilaitoksissa.

Nuorisotyöntekijät tukevat nuorten oppimista, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta yhteistyössä koulun muun kasvatushenkilöstön kanssa. Toiminnan

tavoitteena on lisätä lasten ja nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia, vahvistaa heidän elämäntaitojaan sekä ehkäistä syrjäytymistä.”⁹

[Olisiko aihe jo taputeltu? Alleviivaan muotoilua *siirtymä*. Sen myötä nuorisotyö painottuu nuorten aikuisten suuntaan. Mukaan tulee yksilötyötä, ja moniammatillisuus korostuu. Moniammatillisuus ei ole sinänsä uusi teema. Yksilötyö / ryhmäosaamis -jakoa on paljon käsitelty myös, ikäsiirtymää ei niin paljon. Katariina Soanjärven (2011, 99¹⁰) väitöskirjassa hieman moitittiin Nuorisotutkimusverkoston tutkimuskohdefokusta, koska organisaatiomme tutkimuskohteeksi niitattiin jo 1999, kun koko laffa perustettiin, *aikuistumisinstituution muutokset*.¹¹]

Tomi Kiilakoskelta tulee vielä tärkeä lisäys. Hän viestittää sähköpostissaan:

Kiinnostavaa on minusta myös se, että samaten kuin Suomessa, myös Ruotsissa nuorisotilojen määrä on huvennut tai ainakin tällainen tilanne oli kymmenisen vuotta sitten. Näin Torbjörn Forkby kirjoitti yhteisartikkelissamme.

In Sweden, a country with 9 million inhabitants, there are 1109 youth clubs and recreational centres in the 290 municipalities, but the number has declined by 30% since 1990 (SKL, 2011). In addition to these clubs, there are approximately 150 ‘youth houses’, which are primarily for young people aged 17–25 years. The majority of the youth clubs are directed towards young people aged 13–16 and they attract approximately 5–10% of the target population (Elofsson 2000; Ungdomsstyrelsen 2006), often with a slightly greater numbers of boys. (Forkby & Kiilakoski 2014.)

Toisaalta sitten erilaisia eurooppalaisia konteksteja tarkastelemalla selvii se, että nuorisotilat kuitenkin ovat se osa nuorisotyötä, joka on jaettu: joku ajatus väljän tilan kohtaamispaikasta elää edelleen, vaikka suunta Pohjoismaissa onkin niistä pois päin.

9 <https://www.stinfo.fi/tiedote/korona-avustuksilla-lisaa-tukea-ja-kohtaavia-aikuisia-lasten-ja-nuorten-arken?publisherId=69818103&releaseId=69893902> (Luettu 7.4.2021.)

10 ”Nuorisotutkijat ajavat nuorisotyötä kohti aikuistuvien nuorten problematiikkaa.” Jälkikäteen viisasteluni: veikkaan, että muut, väkevät yhteiskunnalliset liikevoimat ovat olleet ne varsinaiset ajurit.

11 Kissa nostaa häntänsä itse, koska kukaan muu ei pysty sellaiseen. Väitöskirjani (Hoikkala 1993) päättöluvussa kirjoitin suomalaisen aikuistumisinstituution kriisistä.

Se oli siinä! Tulkitsen, että kahden henkilön tuomarimenetelmä vahvisti teesini. Kiinnostavasti jatkoteesi on se, että siirtymä, tilatyön lipuminen saa ilmauksensa myös siinä, että tilatyön tehokasta tutkimus- ja kehitystoimintaa ei kovinkaan laajasti ole tehty, sanotaan ajanjaksolla 2004–2020. Nuorisotutkimusverkoston tutkimus- ja julkaisutoiminnan osalta päivitin aiheeseen liittyvän tuotantomme. Kartoitus sijaitsee tämän kirjan liitteessä sivuilla 428–434. Johtopäätös on tässä: teesi pitää kutinsa.

Seuraava kirjan artikkeli, ”Toinen jälkisanana: Juvenian tarina” on Jussi Ronkaisen teksti hänen johtaman laitoksen (Xamk) tutkimus- ja kehittämistoiminnasta. Pyysin häntä tekemään samantapaisen kartoituksen kuin itse tein Nuorisotutkimusverkoston toiminnan osalta tässä käsiteltyyn tilatyön lipumiskysymykseen liittyen.

Ja kyllä lipumisteesi vahvistuu, poiminta Jussi Ronkaisen tekstistä: ”Tilatyö on jotenkin läsnä, kun kehitämme kunnallisen nuorisotyön tiedontuotantoa ja dokumentointia, mutta tilatyö ei ole oikeastaan itsenäinen kehittämisen tai tutkimuksen kohde. Ohjaamot ja nuorisotyö osana monialaista nuorten palvelujärjestelmää ovat olleet myös keskeinen kohde. Kevyt keskustelukierros juvenialaisten kanssa (mm. Marja Moisala ja Essi Helin) vahvisti näkemystä siitä, että tilatyö on lipunut erityisesti jalkautuvaan/seinättömään työhön, eli painotus on siirtynyt niihin institutionaalsiin tai vapaa-ajan tiloihin, joissa nuoret ovat, korostaen myös monialaista yhteistyötä ja osin ’kohdennettua’ otetta.”

Pidettäköön tulosta kuitenkin ”vain” hypoteesinä, koska nuorisotyöhön, valmennuksiin, pedagogiikkoihin ja vastaaviin liittyvää tutkimusta ja kehitystoimintaa tehdään laajasti myös muualla. Vastaava kartoitusta olisi hyvä tuottaa Tampereen yliopiston nuorisotyön ja nuorisotutkimuksen opintosuunnan tuotannon, Humakin yhteisöpedagogiikan ja nuorisotyön, Centrian, Metropolian, Arcadan ja Diakin t&k-toiminnan osalta. Voi olla myös muita relevantteja toimijoita, jotka jäivät listaamatta. Eli meta-analyysin paikka. Tämän jälkisanan tarpeisiin nämä kaksi kartoitusta ovat riittävät.

Tahtoisin lisätä vielä, että Tomi Kiilakosken pitkä sitaatti edellisessä keskustelussa toi eteemme noin kymmenen vuoden takaisen tilatyön tilanteen, siten kuin Kanuuna-verkoston 16 kaupungin hankkeeseen osallistuneet nuorisotyön ammattilaiset siitä raportoivat. Vuonna 2017

Kanuuna-verkostoon kuului jo 28 yli 40 000 asukkaan paikkakuntaa¹². En siis esittäisi kymmenen vuoden takaisen sitaatin antamaa kuvaa totuutena tilatyöstä Suomessa silloin ja nyt. Sitähän ei Tomi Kiilakoskikaan ole missään vaiheessa tarkoittanut, ja hän tiedostaa metodinsa rajat. Tutkimuksen painoarvo on kuitenkin suuri, koska 16 kaupungin joukkoon mahtuivat maan isoimmat kaupungit.

Haluan kommentoida myös tuota niin sanottua sanoitushommaa. Tomi Kiilakoski kirjoitti tekstissään (2011), josta tuo pitkä sitaatti on peräisin, vaikeudesta puhua talotyöstä sellaisille ihmisille, jotka eivät tunne talotyötä. Katariina Soanjärven (2011) väitöskirjassa on sama havainto dokumentoitu moneen kertaan. Otaksun, että Kokkolan NUPS-prosessi oli yksi vastaus tarpeeseen kirkastaa nuorisotyötä semanttisesti niin, että ammattilaisten hiljainen tieto saadaan kuuluvaksi yhteisen sanoittamisen kautta. Eikä tarvitse otaksua, koska nuorisotyön sumeutta koskeva oletus esitetään *Miksi nuorisotyötä tehdään?* -kirjan johdannossa selkeästi (Kiilakoski 2015, 19–25). Kirkastamisen tarve perusteltiin moniammatillisen yhteistyön lisääntymisellä ja tilatyön avautumisella alueelliseen yhteistyöhön (Kinnunen 2015, 43–44).

Nuorisotyön sanoitustarpeen voi nähdä myös eräänlaisena oman toiminnan oikeuttamisen (legitimoinnin) kysymyksenä. Ja taas voin viitata Katariina Soanjärven (2011, 133) väitöskirjaan. Sen aineisto oli kerätty 2000-luvulla. Tältä osin silloinen jyvaskyläläisen nuorisotyön arki näyttäytyy suoranaisten oikeuttamiskriisin monisanaista kuvauksena, herkästi särkyvän ammatillisen identiteetin haavanlehtimaisemana. Vastaavaa oman työn merkitystä koskevaa lamaannusta en muista välittyneen kuin Petri Cederlöfin (1998) tekstistä. Sitä luonnehti nuorisotyön puolustus. Nämä ovat aikansa kuvia: 1990-luvun nuorisotyön romahdus kaikui nuorisotalon toimijoiden kollektiivisessa itseymmärryksessä. Oletan. Tämän kirjan artikkelissaan Kati Soanjärvi ei enää aisti minkäänlaista toimialan merkityskriisiä, päinvastoin. ”On ollut suorastaan hämmäntävää, miten haluttu yhteistyökumppani nuorisopalvelut ja nuorisotyöntekijät ovat ainakin kunta-alalla.” Samaa mieltä: kentällä on tapahtunut paljon myönteisiä asioita.

Kiinnostavaa on, että MoJ-hankkeen tutkivat työnohjauksen sessiot (2016–2017) eivät nekään avanneet selvää näkymää erityisen särkyvään

12 Katso <https://www.nuorisokanuuna.fi/fi/kanuuna-lyhyesti> (Luettu 7.4.2021.)

nuorisotyön ammatilliseen identiteettiin, eivätkä näkymää sanoituskriisiinkään. Ammatillaiset tiesivät näissä sessioissa työnsä merkityksen ja puhuivat työnsä tilanteista vuolaasti. Omaa positiota luodattiin usein alueen kouluihin, seurakuntaan, sosiaalityön ja liikunnan toimijoihin. Tasavertainen kumppanuus väikkyi. Peruskoulun työyhteisöjen hierarkioita saatettiin kummeksua, mikä lieenee tavanomaista reviiirikriittisyyttä. Puhe ei ollut käsitteellisesti niin jäsentynyttä asianomaisissa sessioissa kuin NUPS:in kuuluisa työmuototaulu edellyttäisi (Kinnunen, Djupsund & Kiilakoski 2015, 86).

Sen sijaan Jyväskylän nuorisopalvelujen ja Nuorten taidetyöpajan yhdistyessä kummankin organisaation työntekijöiden keskenään erilaiset käsitekartat olivat käsinkosketeltavat – moni taidetyöpajan valmentaja ei hevin mieltänyt itseään nuorisotyön tekijäksi. He käsittivät itsensä työvalmentajiksi, joilla oli duunissaan tarkasti fokusoitu kohde ja oma pajapedagogiikkansa. Tilatyön ihmiset saattoivat pohtia, millainen työpajan ihmisten aluetaju oikein on – paikallistuuko heidän työnsä minnekään. Jyväskylähän sykkii alueistaan ja paikoistaan. Huhtasuon ymmärtää parhaiten Huhtasuolta. Myöhemmin on nähty, että yhteinen kartta on alkanut muodostua nuorisotyöllisen/pedagogisen kohtaamisen ja nuorilähtöisyyden idean kautta. Siinä muodostumisessa on kysymys aikaan sopeutumisesta, tutustumisesta, yhteistyöstä, organisoinnista ja pääni-prosessista. Ja tähän napsahtaa oikein hyvin myös Kati Soanjärven termipari nuorisotyön mielenmaisema.

Mutta miksi tilatyö ja sitä koskeva tutkimus- ja kehittämistoiminta sitten lipuu? Vastaukset kannattaa etsiä toimialan ja ohjelmapolitiikan rahoitusrakenteista. Tähän liittyen viimeinen nosto Jussi Ronkaisen kartoituksesta:

”Ehkä kiinnostava valotus kehitykseen on myös se, että nuorisotyön kehittämishankkeiden ja -kumppanuuksien myötä olemme paikoin vironneet puolustamaan talotyötä osana alueellista vaikuttamista ja nuorisotyön säästötrendejä (...), vaikka se ei hankkeiden ydin olisikaan.”

Pitäisikö virota laajemmin puolustamaan?

LÄHTEET

- Cederlöf, Petri (1998) *Nuorisotyön yhteiskunnallinen merkitys. Perustietoja, poimintoja ja haarukkapaloja nuorisotyöstä sekä sen asemasta suomalaisessa yhteiskunnassa*. https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2013/05/19Nuorisotyxn_merkitys.pdf (Luettu 7.4.2021.)
- Elofsson, Stig (2000) *Vilka besöker fritidsgårdar? "Kön, bakgrund, inflytande, integration m.m.": en studie av ungdomar i högstadie- och gymnasieåldrar i Helsingborg*. Helsingborg: Skol- och fritidsnämnden.
- Forkby, Torbjörn & Kiilakoski, Tomi (2014) Building capacity in youth work. Perspective and practice in youth clubs in Finland and Sweden. *Youth & Policy* 112, 1–17.
- Hoikkala, Tommi (1993) *Katoaako kasvatus, himmeneekö aikuisuus? Aikuistumisen puhe ja kulttuurimallit*. Helsinki: Gaudeamus.
- Hoikkala, Tommi & Laine, Jyrki (2017) *Meidän jengi. Tapausraportti Hirvilän perusopetuspalveluille. Kokemuksia peruskoulun toimintakulttuurin kehittämisestä*. Helsinki: Opinkirjo.
- Kalliomaa, Johanna & Ahonen-Walker, Mari (toim.) (2019) *Kunnallinen nuorisotyö Suomessa*. Helsinki: Suomen kuntaliitto. <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2019/2022-kunnallinen-nuorisotyö-suomessa-2019> (Luettu 7.4.2021.)
- Kiilakoski, Tomi (2011) Talotyön ja alueellisen nuorisotyön kehittäminen. Teoksessa Veronika Honkasalo & Tomi Kiilakoski & Antti Kivijärvi (toim.) (2011) *Tutkijat ja nuorisotyö liikkeellä. Tarkastelussa kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämishankkeet*. Nuorisotutkimusseuran/Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 113. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 153–252.
- Kiilakoski, Tomi (2014) *Koulu on enemmän. Nuorisotyön ja koulun yhteistyön käytännöt, mahdollisuudet ja ongelmat*. Nuorisotutkimusverkoston/Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 155. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Kiilakoski, Tomi (2015) Kylmästä lämpimään. Teoksessa Tomi Kiilakoski & Viljami Kinnunen & Ronnie Djupsund (2015) *Miksi nuorisotyötä tehdään? Tietokirja nuorisotyön opetussuunnitelmasta*. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu & Nuorisotutkimusseura ry., 13–34.
- Kinnunen, Viljami (2015) Kokkolan nuorisotyön murrosikä. Teoksessa Tomi Kiilakoski & Viljami Kinnunen & Ronnie Djupsund (2015) *Miksi nuorisotyötä tehdään? Tietokirja nuorisotyön opetussuunnitelmasta*. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu & Nuorisotutkimusseura ry., 35–54.
- Kinnunen, Viljami, Djupsund, Ronnie & Kiilakoski, Tomi (2015) Työmuodot, työmenetelmät ja työkalut. Teoksessa Tomi Kiilakoski & Viljami Kinnunen & Ronnie Djupsund: *Miksi nuorisotyötä tehdään? Tietokirja nuorisotyön opetussuunnitelmasta*. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu & Nuorisotutkimusseura ry., 72–86.
- Kivi, Aleksis (1999) *Nummisuutarit. Komedia viidessä näytöksessä*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Kolehmainen, Marjo & Lahtinen, Pauliina (2014) *Nuorisotyötä koulussa – yhteisen toimintakulttuurin kehittäminen*. Kirja Sarja B 32, Projektiraportit ja selvitykset. Kaarina: Humanistinen ammattikorkeakoulu.

- Kuivakangas, Johanna (2009) Yhteisölliset sekatyömiehet valtaavat koulut. Teoksessa Kimmo Lind (toim.) *Mahdollisuuksien maailma. Näkökulmia yhteisöpedagogien (AMK) koulutukseen ja työhön*. Helsinki: Gummerus, 84–100.
- OPM (2007) Opetusministeriö. *Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2007–2011*. Opetusministeriön julkaisuja 2007:41. Helsinki: opetusministeriö.
- Onnismaa, Jussi (2008) Hiljainen tieto kulttuurin rakenteissa. Kollektiivinen muistaminen ja muistamattomuus. Tietämistä, toimimista, taitavuutta. *Aikuiskasvatuksen 47. vuosikirja*. Helsinki: Kansanvalistusseura & Aikuiskasvatuksen tutkimusseura, 83–102.
- Sarha, Marja-Liisa (2005) Nuorisotyöntekijänä peruskoulussa. Teoksessa Marja-Liisa Sarha (toim.) *Nuorisotyötä koulussa*. Humak Sarja C. Oppimateriaalit 13/2005. Helsinki: Humak, 19–38.
- Soanjärvi, Katariina (toim.) (2008) *Kannuste – Keski-Suomessa tehty*. Humanistinen Ammattikorkeakoulu Sarja B. Projektit ja selvitykset. Helsinki: Humak.
- Soanjärvi, Katariina (2011) *Mitä on ammatillinen nuorisotyö? Nuorisotyön villiä kenttää kesyttämässä*. Jyväskylä Studies of Education, Psychology and Social Research 413. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Ungdomsstyrelsen (2006) *Fokus 06. En analys av unga kultur och fritid*. (No. 2006:4). Stockholm.